

Nr 276.

Av herr **Andersson** i Dunker, *om anvisande av medel för gottgörelse av skada, som åstadkommes av från sinnessjukhus och andra liknande inrättningar förrymda personer.*

Av det svar som statsrådet Mossberg lämnade på herr Edbergs interpellation i andra kammaren den 11 december i fjol framgick det, att rymningarna från sinnessjukhus, alkoholistanstalter, ungdomsvårdsskolor och andra liknande inrättningar tagit en oroväckande omfattning och tendera att ytterligare öka. En viss oro har även börjat göra sig gällande bland allmänheten över dessa rymningar, då de ofta äro förenade med brott mot personer och egendom. Som känt är har på senaste tiden ett flertal brott av svårartad beskaffenhet begåtts av försöksutskrivna eller rymmare, ofta mot närstående till dessa. Rymmare från ungdomsvårdsskolorna begå ofta egendomsbrott. Det är vanligen inbrott och stölder, särskilt äro cyklar och bilar eftertraktade, varjämte annan skadegörelse åstadkommes. På många platser har det skapats en stark indignation och upprörd stämning bland den befolkning som bor i närheten av en anstalt av detta slag. Riksdagens revisorer ha även uppmärksammat och anmärkt på de rådande förhållandena.

Anledningen till dessa rymningar är naturligtvis av skiftande slag. Dels är det frihetsbegäret som tar sig uttryck, trots vetskapen om att friheten nästan alltid blir av mycket kort varaktighet. Dels, och detta särskilt hos yngre element, är det rena äventyrslystnaden eller önskan att i kamraternas ögon göra sig märkvärdig eller duktig, som inspirera till ett rymningsförsök.

Svårigheten att förhindra rymningarna beror säkerligen ofta på den framtvungna överbeläggningen på många anstalter och den rådande bristen på personal för en mera effektiv bevakning. Vad som därjämte i hög grad underlättar rymningarna är de nu moderna vård- och uppfostringsmetoder, som allmänt tillämpas såväl på sinnessjukhusen som vid ungdomsvårdsskolor och andra anstalter liksom ock inom fångvården. Frihetsförlusten för den på anstalten intagne blir inte sällan mera en formsak än en realitet. Han skall fostras till självansvar för att därigenom få ökade möjligheter att klara sig på egen hand, när han helt återfår friheten. Det finnes anledning tro, att dessa moderna vård- och uppfostringsmetoder, åtminstone där de inte drivas alltför långt, ha större möjligheter än äldre metoder att återföra vilsekomna och olyckliga människor till samhällsnyttiga medborgare. Men skola goda

resultat vinnas med en rätt tillämpning av dessa metoder ställes det mycket stora krav på personalen från den högste till den lägste, krav på psykologisk blick, krav på självbehärskning och förmåga att vinna förtroende.

De moderna vårdmetoderna ställa också krav på allmänheten, särskilt den som bor i närheten av en anstalt av det slag som här avses. Man måste räkna med att rymningar kunna förekomma och att skadegörelse därvid också kan förekomma. Men man bör nog akta sig för att onödigtvis förstora riskerna och att, som skett i tidningspressen, göra sensation av varje litet rymningsförsök som inträffar. Det kan inte gagna någon.

Allmänheten har dock full rätt att kräva en sak, och det är, att då rymningar inte kunna förhindras, bör staten lämna full ersättning för den skadegörelse, som rymningarna åstadkomma. Det kan inte vara rimligt, att enskilda människor skola bli ekonomiskt lidande på att staten finner lämpligt att tillämpa sådana vård- och fostringsmetoder vid sina anstalter och skolor, som underlätta rymningar och därmed öka riskerna för skadegörelse främst hos närboende enskilda.

I någon ringa mån har sådan ersättning för skadegörelse redan utgått. Men den som åstadkommit skadan och rätteligen skulle ersätta den har sällan eller aldrig något att ersätta med, och den anstalt, där han hör hemma, har inte heller några nämnvärda medel till förfogande för detta ändamål.

Lämpligaste sättet att åstadkomma ekonomisk gottgörelse av detta slag torde vara, att ett särskilt belopp ställdes till socialstyrelsens förfogande för att, efter framställning från respektive anstaltsstyrelse, användas för detta ändamål. Beloppets storlek torde för nästa budgetår kunna sättas till 50 000 kronor. Regler för hur ersättning skall utgå böra fastställas av Kungl. Maj:t.

Med stöd av det här anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för nästa budgetår anvisa ett belopp av 50 000 kronor att efter socialstyrelsens prövning användas till ersättning för skadegörelse av det slag som i motionen angivits.

Stockholm den 23 januari 1947.

Harald Andersson
i Dunker.